

Η εθνοσυνέλευση του 1862-1864

Εθνοσυνέλευση 1862 – 1864 - Παρατάξεις

Κατά την περίοδο της Β΄ Εθνοσυνελεύσεως υπήρχον δύο μεγάλα πολιτικά κόμματα. Οι **πεδινοί** υπό την ηγεσίαν του Δ. **Βούλγαρη** και οι **ορεινοί** υπό τους **Κανάρη** και Δ. **Γρίβαν**... Ποία διαφοράι εχώριζον τα δύο κόμματα; Ούτε αι ιδέαι, ούτε αι αρχαί είχαν σημασίαν. Και οι δύο παρατάξεις απέβλεπαν εις την κατάληψιν και νομήν της εξουσίας. Ο Γ. Δαφνής γράφει ότι **οι ορεινοί εξέφραζαν το προοδευτικόν πολιτικόν ρεύμα**, ενώ οι **πεδινοί το συντηρητικόν**. Η φιλαρχία, η φιλοδοξία, η εμπάθεια, η προκατάληψις και το συμφέρον απετέλεσαν σημαντικούς παράγοντας εις την διαμόρφωσιν της τότε πολιτικής καταστάσεως. Τοπικά και ατομικά συμφέροντα, φιλίας, προσωπικοί σύνδεσμοι και σχέσεις, συναισθηματικά αντιδράσεις ήσαν κύρια στοιχεία εις την διαμόρφωσιν της τότε πολιτικής συμπεριφοράς.

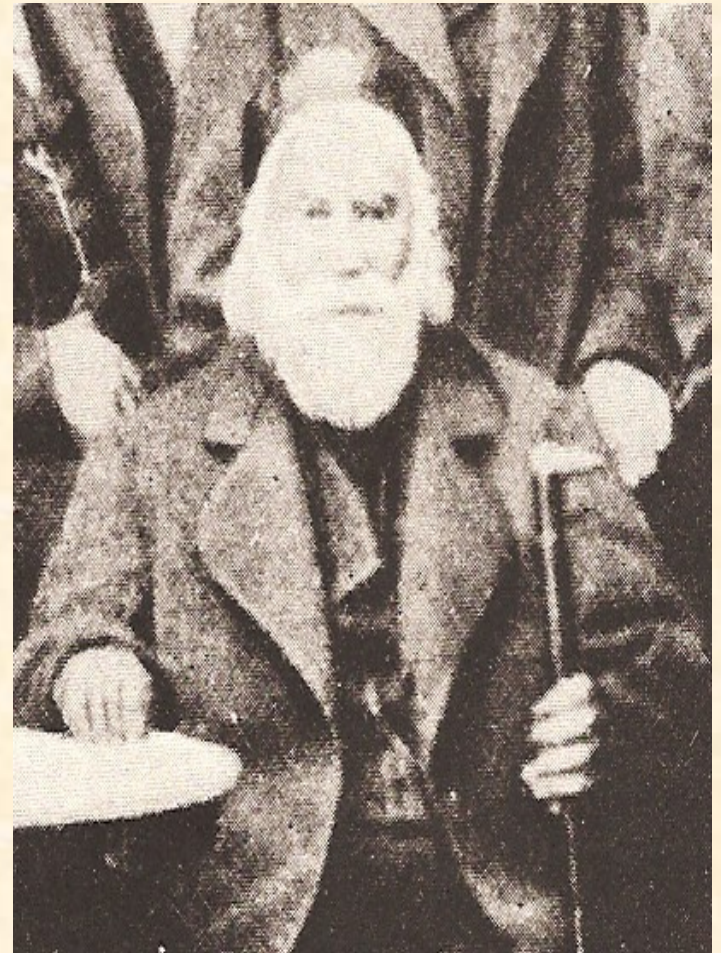
Πεδινοί

- Ηγέτης: Βούλγαρης
- Επιδίωξη: υπονόμευση κοινοβουλευτισμού – παραμονή στην εξουσία – σώμα «πραιτωριανών»
- Οπαδοί:
 - παράνομα διορισμένοι
 - άνεργοι πτυχιούχοι
 - μικροκαλλιεργητές
- **Συντηρητική παράταξη**

Ορεινοί

- Ηγέτες: Γρίβας, Κανάρης
- Στόχος: αντίσταση στην πολιτική των πεδινών
- Υποστηρικτές: μικροκαλλιεργητές, κτηνοτρόφοι, έμποροι, πλοιοκτήτες
- Προοδευτικό ρεύμα

Εθνικόν Κομιτάτον

- Εκ των δύο άλλων ομάδων της συνελεύσεως, μόνον η ομάδα του **Εθνικού Κομιτάτου** δύναται να θεωρηθεί ως κόμμα. Ηγέτης της πολιτικής αυτής κινήσεως ήτο ο **Ε. Δεληγεώργης**, αρχηγός της νεολαίας, η οποία ηγωνίσθη κατά του Όθωνος. Εις την μικράν αυτήν κίνησιν είχαν ενταχθή **τα πλέον επαναστατικά στοιχεία** της εποχής εκείνης. Η εφημερίς του «Εθνικού Κομιτάτου», το «Μέλλον της Ανατολής», είχε ως σύνθημα την φιλολογικήν φράσιν :
«Επανάστασις άνευ αίματος, είναι μάχη άνευ νεκρών, είναι μουσική άνευ αρμονίας.»

Εθνικόν Κομιτάτον

- Ηγέτης: Επαμεινώνδας Δεληγιώργης
- Επιδιώξεις: α) ανάπτυξη κοινοβουλευτισμού
β) εκσυγχρονισμός
γ) οικονομική ανάπτυξη
δ) μεταρρυθμίσεις (διοίκηση, στρατός)
ε) πολιτισμική εξάπλωση στην Οθωμανική αυτοκρατορία

Εκλεκτικοί

- Η τέταρτη ομάδα της συνελεύσεως, οι εκλεκτικοί δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως κόμμα, διότι κύριον χαρακτηριστικόν των αποτελεί η **έλλειψις συνοχής και ομογενείας**. Κοινή γραμμή των εκλεκτικών ήτο η **μη ισχυροποιήσις ουδενός εκ των δύο μεγάλων κομμάτων** και η συγκρότησις μεικτών κυβερνήσεων. Οι εκλεκτικοί συνειργάζοντο εναλλάξ μετά των «ορεινών» και των «πεδινών», και άλλοτε εψήφιζον ισαρίθμους υπουργούς και από τα δύο κόμματα. Οι εκλεκτικοί ήσαν **μετριοπαθείς και μορφωμένοι πληρεξούσιοι**, οι οποίοι ψηφίζοντες εκλεκτικώς απέβλεπαν εις την ύφεσιν των πολιτικών διενέξεων και στον περιορισμόν των διαθέσεων της πλειοψηφίας. Αποτέλεσμα όμως της τακτικής των αυτής ήσαν οι αλλεπάλληλαι παραιτήσεις των κυβερνήσεων και η όξυνσις της διαμάχης.
- (Κοριζής Χ. , Η πολιτική ζωή εις την Ελλάδα 1821 -1910, Αθήναι 1970, σελ. 90 -91)

Εκλεκτικοί

- μέλη: εξέχοντες πολιτικοί, λόγιοι , αξιωματικοί
 - μετριοπαθείς θέσεις
 - στόχος: μεσολάβηση στις άλλες παρατάξεις και υποστήριξη σταθερών κυβερνήσεων
- ετερόκλητη παράταξη

Με βάση το παρακάτω παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις να αποδείξετε ότι το νέο Σύνταγμα ήταν δημοκρατικότερο από το Σύνταγμα του 1944.

Η βασική διαφορά ανάμεσα στο νέο σύνταγμα και σε εκείνο του 1844 ήταν η καθιέρωση ως μορφής του πολιτεύματος της «βασιλευομένης δημοκρατίας» αντί της συνταγματικής μοναρχίας και η αποδοχή της δημοκρατικής αρχής αντί της μοναρχικής. Στο νέο σύνταγμα θεσπίσθηκε η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας («Άπασαι αι εξουσίαι πηγάζουσιν εκ του Έθνους, ενεργούνται δε καθ'όν τρόπον ορίζει το Σύνταγμα», άρθρ. 21), ορίστηκε να είναι η ψήφος άμεσος, μυστική και καθολική (άρθρ. 66), έγινε δεκτό το «τεκμήριον της αρμοδιότητος» να είναι υπέρ του λαού και εναντίον του βασιλιά, ο οποίος δε θα είχε καμιά άλλη εξουσία εκτός από εκείνη που του είχε ρητά απονεμίσει το σύνταγμα και τέλος ανατέθηκε αποκλειστικά και μόνο στην εθνική αντιπροσωπεία η αναθεωρητική του συντάγματος λειτουργία (άρθ. 107), ενώ ο βασιλιάς δε θα είχε δικαίωμα συμμετοχής στην αναθεώρηση ακόμα και των θεμελιωδών διατάξεων του συντάγματος. **(Ιστορία του Ελληνικού Έθνους)**

Σύνταγμα του 1864

- Πολίτευμα = Βασιλευομένη δημοκρατία
- Κατοχύρωση αρχής λαϊκής κυριαρχίας
- Άμεση μυστική και καθολική ψηφοφορία με σφαιρίδια
- Ανεξαρτησία δικαιοσύνης
- Δικαίωμα συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι ⇒ ελεύθερη συγκρότηση κομμάτων

Διαφορές συνταγμάτων 1844 - 1864

1844

- Πολίτευμα = συνταγματική μοναρχία
- Αρχηγός κράτους ο βασιλιάς
- καθολική ψηφοφορία (με περιορισμούς)
- Νομοθετική εξουσία: Βουλή, Βασιλιάς και Γερουσία
- τους δικαστές διορίζει ο βασιλιάς
- Αδυναμία: δεν κατοχυρώνεται το «συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι»

1864

- Πολίτευμα = Βασιλευόμενη δημοκρατία
- Κατοχύρωση αρχής λαϊκής κυριαρχίας
- καθολική ψηφοφορία
- Βουλή και Βασιλιάς
- ανεξαρτησία δικαιοσύνης
- Δικαίωμα συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι ⇨

Με βάση το παρακάτω παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις να εντοπίσετε τους παράγοντες που οδηγούν αυτήν την εποχή την πολιτική ζωή της Ελλάδας σε αδιέξοδο.

Σ' ολόκληρη την περίοδο 1863-1875 είκοσι δύο κυβερνήσεις θα διαδεχτούν η μια την άλλη στην άσκηση της εξουσίας, μοιραίο επακόλουθο των παρεμβάσεων του θρόνου στην κοινοβουλευτική ζωή, με συνέπεια την απομάκρυνση κυβερνήσεων που διέθεταν την εμπιστοσύνη της Βουλής και τον διορισμό κυβερνήσεων από την κοινοβουλευτική μειοψηφία, παράλληλα προς την καταχρηστική διάλυση της Βουλής...

(Π.Πετρίδης)

Με ποιον τρόπο η αρχή της δεδηλωμένης θα θεράπευε το πολιτικό αδιέξοδο;
Ποια είναι τελικά η σημασία της για την πολιτική ζωή στην Ελλάδα;

- Η καινούρια βουλή συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 11 Αυγούστου και άκουσε το λόγο που διάβασε ο βασιλιάς και είχε γράψει ο Τρικούπης... Η δήλωση αυτή του βασιλιά, για την αρχή της δεδηλωμένης, που τον δέσμευε ηθικά, όχι συνταγματικά, αποτελούσε ουσιαστική κατάργηση του άρθρου 31 («Ο βασιλιάς διορίζει και παύει τους υπουργούς αυτού») και του άρθρου 37, σε ό,τι αφορούσε το δικαίωμά του να διαλύει τη βουλή. Γιατί, αφού δε θα είχε το δικαίωμα να διαλέγει τους υπουργούς του, αλλά θα ήταν υποχρεωμένος να διορίζει όποιους του υποδείκνυε η βουλή, η συμμετοχή του στο σχηματισμό της κυβέρνησης θα ήταν τελείως τυπική. Θα περιοριζόταν να διαπιστώνει ποιος αρχηγός είχε την πλειοψηφία στη βουλή και σ'αυτόν θα ανέθετε το σχηματισμό κυβερνήσεως. Και αφού η κυβέρνηση θα έπρεπε να έχει τη δεδηλωμένη εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών, δε διέθετε δυνατότητα διαλύσεως της βουλής χωρίς τη συγκατάθεση της πλειοψηφίας. (ΙΕΕ)

- Ο Τρικούπης θέλησε να καθιερώσει στην Ελλάδα το κοινοβουλευτικό σύστημα στην πιο εξελιγμένη μορφή του. Η κυβέρνηση δε θα ήταν απλώς υπεύθυνη απέναντι στη βουλή αλλά και θα ασκούσε την εκτελεστική εξουσία. Έλεγε στη Βουλή: «Νομίζω ότι η βουλή αντιπροσώπους αυτής έχει τους υπουργούς· ούτοι δεν είναι μόνον όργανα του στέμματος, αλλά και όργανα της Βουλής. Η κυβέρνηση, εκλεγόμενη υπό του στέμματος καθ' υπόδειξιν της πλειονοψηφίας της βουλής, είναι επιτροπή εργαζομένη υπό τον έλεγχον της Βουλής».

Αρχή δεδηλωμένης

- 1875 – **Τρικούπης**
- Λύση στο πρόβλημα πολιτικής αστάθειας
⇒ συγκρότηση 2 κομμάτων
- Εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στο κόμμα που έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής
⇒ αδυναμία σχηματισμού κυβέρνησης από μικρά κόμματα
⇒ συνένωση κομμάτων ⇒ σταθερές κυβερνήσεις